

Barn i familjehem

Förslag på åtgärder som skulle göra skillnad för samhällets mest utsatta

SNS Stockholm 4 april 2016

Titti Mattsson, professor i offentlig rätt vid Lunds universitet

Bo Vinnerljung, professor i socialt arbete vid Stockholms Universitet

Första utgångspunkten: 'In loco parentis'

När samhället tar ansvar för barns dagliga vård och uppväxt

- då ska samhället agera som en någorlunda bra förälder

Exempelvis...

Bra föräldrar tar hand om
sina barns hälsa

Bra föräldrar hjälper
sina barn med skola/utbildning

Den andra utgångspunkten:

”Det måste inte vara så här...”

Många av de brister vi ser i forskning och rapporter är åtgärdbara

Onödigt lidande är det värsta vi vet.

Somatisk hälsa: vad är problemet?

- Barn i familjehem är en högriskgrupp för somatisk ohälsa
 - När de placeras
 - När de är i pågående vård
 - I vuxen ålder (mest USA-studier)
- Ingen systematik i svenska socialtjänsten
- Allt pekar på åtgärdbara brister i omhändertagandet av dessa barns somatiska hälsa

Tandhälsa: vad är problemet?

- Svensk studie: vartannat skolbarn som placeras har grav karies
- Mycket sämre tandhälsa i vuxen ålder jämfört med andra jämnåriga
- Ingen systematik i svenska socialtjänsten
- Allt pekar på åtgärdbara brister i omhändertagandet av dessa barns tandhälsa

Psykisk hälsa: vad är problemet?

- Extrem förekomst av psykisk ohälsa
 - När de är i pågående vård (norska studier)
 - I vuxen ålder
- Ingen systematik i svenska socialtjänsten
- Allt pekar på åtgärdbara brister i omhändertagandet av dessa barns psykiska hälsa

Hälsa: vad skulle göra det bättre?

Tvingande regler för kommuner/landsting att erbjuda:

- rejäla somatiska hälsokontroller vid placering
- klinisk undersökning av psykisk hälsa vid placering (och senare vid behov)
- tandhälsokontroll vid placering

Regler om hälsokort i barnens socialtjänstakt med kontinuerliga uppdateringar

Skola/utbildning: vad är problemet?

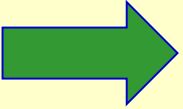
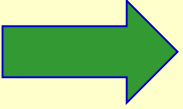
- Mycket dåliga betyg från grundskolan
- Sämre betyg än andra barn med samma begåvning
- Många blir lågutbildade (bara grundskola) - dubbelt så många som andra med samma IQ
- Förfärande många hoppar av gymnasiet (Norge)
- Pessimistiska förväntningar från vuxna runt barnet

- Ingen systematik i svenska socialtjänsten
- Allt pekar på åtgärdbara brister i omhändertagandet av dessa barns skola/utbildning

Skola: vad skulle göra det bättre?

- Mer konkreta skyldigheter för socialtjänsten, t ex att ombesörja systematiska färdighetstester (läsning, räkning) före högstadiet för att få underlag för insatser
- Ge barnen rätt till insatser för att kompensera bristande skolfärdigheter, rätt till stöd när de går i gymnasiet
- Specialdestinerade forskningsmedel för att prova och utvärdera interventioner

Att ha en familj: vad är problemet?

- Lång familjehemsvård är en bräcklig grund för ett barns uppväxt
- Ingen tillhörighet till f-hemmet efter 18-årsdagen
- Extrem mortalitet bland barnens föräldrar
- Många har inte 'en familj för livet'
- Många utan stöd efter 18-årsdagen
- I Sverige: inget systematiskt eller lagstadgad stöd efter 18-årsdagen, vid övergången till vuxenlivet

Familj: vad skulle göra det bättre?

- Rätt till stöd efter 18-årsdagen, som i många andra länder (förlängning av vistelsen i f-hemmet, körkort, hjälp med bostad m m)
- Ge föräldrar rätt till rehabiliterande stöd när ett barn placeras
- Ge barnen rätt till kontakt med anhöriga, inklusive syskon, mor/farföräldrar m m under placeringen

Alla våra förslag

- ...handlar om att i lag/föreskrifter sätta ett antal minimistandards för kommunernas arbete med de mest utsatta barnen
- ...handlar om att med hjälp av lagar/föreskrifter föra in mer systematik i socialtjänstens arbete med de mest utsatta barnen (t ex 'alla ska till tandläkaren när de placeras')

Titti.Mattsson@jur.lu.se

©2013 Peanuts Worldwide

bo.vinnerljung@socarb.su.se